

Legal assistance is still expensive

The Law on legal aid for citizens which complies with EU Regulations and recommendations that the Council of Europe gave Montenegro was supposed to be adopted in late August – as was planned by reform of the judiciary, but it is still in the phase of development, analysis, harmonization, so it is still only a draft.

According to the Action Plan for Judicial Reform, the Law was supposed to be adopted in the third quarter of this year, in accordance with European regulations and recommendations of the Council of Europe.

Legal aid includes technical assistance to those who cannot afford the cost of resolving legal problems, including court fees, all at the expense of the state. That way the poor and marginalized citizens of Montenegro can also get justice.

According to the plan, the analysis was due in late 2008, with the coordination of the Ministry of Justice, the Bar Association and NGOs. It is, however, being done this year.

Earlier this year, under the Ministry of Justice, it was planned to carry out campaigns to inform the public about the benefits of free legal assistance and sign the agreements with relevant NGOs dealing with this issue.

The Ministry of Justice stated for 'Vijesti' that in accordance with the dynamics of the strategies and judicial reform and with the Action Plan for its implementation, it started the process of making the analysis in order to consequently provide a good law. That way, as they say, in accordance with international standards, equal access to courts can be provided. Making of the analysis of how much will enforcing this law cost the state is also in progress.

Ministry of Justice formed a working group that is drafting the Law on free legal aid, and the submission of the final text of the draft has been postponed for this year's last quarter .

Assistant Justice Minister Branka Lakočević explained for 'Vijesti' that the aim of passing this law is to facilitate access to justice for citizens and reiterated that the strategy for judicial reform involves implementing a number of measures, one of which is the adoption of the Law on Legal Aid.

She explained that the analysis of the normative framework in this area has shown that there is legal assistance for citizens, but the related regulations are associated with different laws.

"We believe that the adoption of special laws, which will not touch these system laws, would provide

relief to citizens, as they would know whom to contact if they need free legal assistance. It would also simplify the process procedures. Following the experience of other countries, we noticed that although the law is perfect, there are big problems in its implementation in practice. Through this statutory text we will try to find the right measure and, as it will cost the state quite a lot, to find a way to provide the right through this law, in the extent of the state's ability. We already have a working version, we had a meeting with experts of the Council of Europe who informed us on the standards which should be taken into account, so we expect that version of the law to soon be presented to the Montenegrin citizens ", said Lakočević.

The problems are, she says, related to choosing the best way for a simplified procedure for the exercise of this right.

"What happens is that the methods of proving the right to legal aid are being bureaucratized and made more complex so, consequently, the law is not enforced properly. We have also hired a financial expert who will help us predict the budget funds necessary, so that when we have the model prepared, we'll know how much it will cost us", says Lakočević.

She believes that no special institution will be required, but perhaps only an institution that would be in charge of supervision of providing legal aid.

"We will try and use the process itself to implement this institute in the existing system the best way possible", said Lakočević.

UNDP Representative Jelena Đonović says that the new system of legal aid in Montenegro is important for the ratification of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms.

"It is also necessary because of the International Convention on Civil and Political Rights which provides for equal access to justice for all, because of the deficiencies of the current legal aid system, such as undeveloped legal framework, and also because of lack of state funding, lack of staff, lack of cooperation between the current providers of legal aid and lack of quality", says Đonović.

She believes that the objective of the project is to establish an effective, efficient and affordable system of legal aid funded by the state.

"Through the creation of such a system, Montenegro will provide access to justice for those to whom legal services are unavailable and therefore fulfill its obligations stipulated by international law on human rights", stated Đonović..

Lawyers don't offer their services for free

The report for the U.S. Agency for International Development, published in July this year, concluded that a functional legal aid does not currently exist in Montenegro.

"Legal clinics have existed at the University at various times in the past, in order to provide free help, but they were dependent on assistance from donors and often suspended action when funding ended. We are informed that the citizens who cannot afford legal services on their own can receive legal aid assigned to them by the court only if they pay 30 percent of official court case expenses".

To those charged with criminal offenses, says the report, who cannot afford a lawyer, it is obviously provided free of charge.

Bar Association, says the report, informed that they still need to pay 50 per cent of the official rates for defense attorneys.

"Functional program of legal aid could provide the necessary assistance to citizens while the state is busy dealing with problems related to corruption. Unfortunately, there is no tradition of pro bono work outside the context of providing free legal assistance to family members. Is unlikely that the lawyers will volunteer to provide legal aid free of charge", stated the report.

Those who pay out of their own pocket fare better

Several non-governmental organizations in Montenegro are actively involved in providing legal aid. Youth Initiative for Human Rights provides legal aid before the courts.

According to the analysis that was published last year by representatives of the Foundation of the Open Society Institute in Montenegro and the Center for Legal Aid, the main problems are ineffective organization of providing legal aid, lack of personnel and material conditions for work, insufficient provision of services.

The criteria for exercising this right, states the analysis, are of internal character and vary depending on who provides the services, and also often depend on the estimations of those who provide it. It is stated that the service providers activities financing is insufficient, non-system, and does not contribute to the development in the area of service provision, that quality of services provided monitoring does not exist, thus it does not provide the necessary level of protection of the interests of users. The records of service users are either not kept at all or are incomplete and unupdated, even when it comes to court practice procedures...

The analysis states that such offices exist in the form of municipal organs in Podgorica, Herceg Novi, Kotor and Bijelo Polje.

It is said that the research on the provision of legal aid before the courts found that the criminal proceedings involving appointed defense attorneys last much longer than the ones in which the counsellor is being chosen.

"These facts indicate that judges do not care for the quality of defense that the defendant gets, even though they are obliged to manage the process", states the analysis.

Vijesti , Društvo, pg. 10 / October 29, 2009

Pravna pomoć i dalje skupa

ND VIJESTI, DRUŠTVO

OCTOBER 29, 2009

Podgorica- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći građanima koji je usklađen sa propisima Evropske unije i preporukama koje je Crnoj Gori dao Savjet Evrope, trebalo je da bude usvojen krajem avgusta - planirano je reformom pravosuđa, ali je on još u fazi izrade, analiza, usaglašavanja, tako da se stiglo samo do nacrtu.

Prema Akcionom planu za reformu pravosuđa, Zakon je trebalo da se usvoji u trećem kvartalu ove godine, u skladu sa evropskim propisima i preporukama SE.

Besplatna pravna pomoć podrazumijeva stručnu pomoć onima koji nemaju novca da plate troškove kako bi riješili pravne probleme, uključujući i sudske troškove, a sve o trošku države. Tako bi siromašni i marginalizovani građani Crne Gore obezbijedili put do pravosuđa.

Koordinacijom Ministarstva pravde, Advokatske komore i nevladinog sektora, prema planu, krajem 2008. trebalo je da bude urađena analiza. Na njoj se radi tokom ove godine.

Početak ove godine, u nadležnosti Ministarstva pravde, planirano je da se sprovede kampanja da bi se javnost informisala o tome koje su beneficije od besplatne pravne pomoći i potpiše sporazum sa odgovarajućim NVO koje se bave tom problematikom.

Iz Ministarstva pravde su "Vijestima" saopštili da su u skladu sa dinamikom koju predviđaju strategija i reforme pravosuđa i Akcionim planom za njeno sprovođenje pokrenuli izradu analize kako bi se donio kvalitetan zakon. Tako će se, kažu, po uzoru na međunarodne standarde, obezbijediti jednak pristup sudu. U izradi je i analiza procjene koliko će sprovođenje zakona koštati državu.

Ministarstvo pravde obrazovalo je radnu grupu koja radi na Nacrtu zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, a konačan tekst Nacrta pomjeren je za četvrti kvartal ove godine.

Pomoćnik ministra pravde Branka Lakočević objasnila je za "Vijesti" da je cilj donošenja zakona da se građanima olakša pristup pravdi i podsjeća da je kroz strategiju reforme pravosuđa predviđena realizacija niza mjera, a jedna od njih je i donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Ona je pojasnila da je analiza normativnog okvira u tom dijelu pokazala da postoji pravna pomoć za građane, ali se propisi koji se na to odnose nalaze u različitim zakonima.

"Smatramo da bi donošenje posebnog zakona, koji neće dirati ove systemske zakone, donijelo građanima olakšanje, jer bi znali kome će se obratiti ako im je potrebna besplatna pravna pomoć. Pojednostavile bi se i procesne procedure. Prateći iskustvo drugih država primijetili smo da, iako je zakon idealan, postoje veliki problemi u njegovoj primjeni u praksi. Mi ćemo pokušati kroz ovaj zakonski tekst da nađemo pravu mjeru i, pošto će državu to dosta da košta, da nađemo način da, u onom obimu u kojem država može, obezbijedimo to pravo kroz zakon. Već imamo radnu verziju, imali smo već sastanak sa ekspertima Savjeta Evrope koji su nas uputili koji su to standardi o kojima treba voditi računa, tako da očekujemo da će se ubrzo ta prva radna verzija zakona naći pred crnogorskim građanima", kazala je Lakočević.

Problemi su, kaže ona, kako izabrati najbolji način za pojednostavljeni postupak ostvarivanja tog prava.

"Zato što se desilo da se birokratizuju postupci dokazivanja prava na besplatnu pravnu pomoć i da se uslože i onda se, samim tim, zakon dobro ne spovodi. Angažovali i smo finansijskog eksperta koji će nam pomoći da otprilike predvidimo budžetska sredstva neophodna za ovaj dio, tako da kada budemo imali spreman model, znaćemo koliko će nas koštati", kaže Lakočević.

Ona smatra da neće biti neophodna posebna institucija, već institucija koja će se možda samo baviti nadzorom nad pružanjem prava na besplatnu pravnu pomoć.

“A sam postupak pokušaćemo da iskoristimo da što bolje u postojeći sistem ugradimo ovaj institut”, kazala je Lakočević.

Predstavnik UNDP-a Jelena Đonović kaže da je značaj novog sistema pravne pomoći u Crnoj Gori zbog ratifikacija Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

“On je neophodan i zbog Međunarodne konvencije o građanskim i političkim pravima koja predviđa jednak pristup pravdi za sve, zbog nedostataka trenutnog sistema pravne pomoći, kao što je nerazrađeni zakonski okvir, nedostatak finansiranja države, nedostatak kadra, nedovoljne saradnje trenutnih pružalaca pravne pomoći, kao i nedostatak kvaliteta”, kaže Đonović.

Ona smatra da je cilj projekta uspostavljanje efektivnog, efikasnog i dostupnog sistema pravne pomoći finansiranog od države.

“Kroz stvaranje ovakvog sistema Crna Gora će omogućiti pristup pravdi onima kojima pravne usluge nijesu dostupne i time ispuniti svoje obaveze predviđene međunarodnim pravom u oblasti ljudskih prava”, kaže Đonović.

Advokati ne daju besplatno usluge

U izvještaju za Američku agenciju za međunarodni razvoj objavljenom u julu ove godine, konstatovano je da funkcionalna besplatna “pravna pomoć” ne postoji trenutno u Crnoj Gori.

“Pravne klinike su postojale na Univerzitetu u različitim periodima u prošlosti, kako bi obezbijedile besplatnu pomoć, ali su zavisile od pomoći donatora i obično prekidale djelovanje kada se finansiranje završi. Obaviješteni smo da građani koji ne mogu da priušte sopstvene zakonske usluge, mogu primiti pravnu pomoć koju im dodjeljuje sud samo ako plate 30 odsto zvanične nadoknade za parnične slučajeve”.

Optuženima za krivična djela, kaže se u izvještaju, koji ne mogu da priušte advokata, on se očigledno obezbjeđuje bez naknada.

Advokatska komora, kaže se u izvještaju, obavještava da oni ipak treba da plate 50 odsto zvanične cijene za advokata odbrane.

“Funkcionalni program besplatne pravne pomoći mogao bi da obezbijedi mnogo potrebnu pomoć građanima dok se zemlja bavi nedaćama vezanim za korupciju. Nažalost, ne postoji tradicija “pro bono” posla od advokata izvan konteksta obezbjeđivanja besplatne pravne pomoći članovima porodice. Malo je vjerovatno da će advokati volontirati u obezbjeđivanju “pravne pomoći”, ocjenjuje se u izvještaju.

Bolje prolaze oni koji plate iz svog džepa

U Crnoj Gori aktivnim pružanjem besplatne pravne pomoći bavi se nekoliko nevladinih organizacija. Pravnu pomoć pred sudovima pruža Inicijativa mladih za ljudska prava.

U Analizi koju su prošle godine objavili predstavnici Fondacije instituta za otvoreno društvo u Crnoj Gori i Centar za pravnu pomoć, kao glavni problemi se navode neefikasna organizacija pružanja pravne pomoći, nepostojanje kadrovskih i materijalnih uslova za rad, nedovoljno pružanje usluga.

Kriterijumi za ostvarivanjem tog prava, konstatuje se u analizi, su internog karaktera i razlikuju se u zavisnosti od toga ko pruža usluge i često zavise od slobodne procjene onoga ko ih pruža. Navedeno

je da je finansiranje djelatnosti pružaoca usluga nedovoljno, nesistemska, neblagovremeno i ne obezbjeđuje razvoj u oblasti pružanja usluga, praćenje kvaliteta pruženih usluga ne postoji, što ne obezbjeđuje potreban nivo zaštite interesa korisnika. Evidencija o korisnicima usluga se ili ne vodi ili je nepotpuna i neažurna, čak i kada se radi o praksi postupanja sudova...

U analizi se navodi da takve službe postoje kao opštinski organi u Podgorici, Herceg Novom, Kotoru i Bijelom Polju.

Kaže se da je istraživanje o pružanju besplatne pravne pomoći pred sudovima pokazalo da krivični postupci u kojima postupaju postavljeni branioci traju znatno duže nego u slučaju izabranog branioca.

“Te činjenice ukazuju da sudije ne vode dovoljno računa o kvalitetu odbrane koju dobija okrivljeni, iako su oni, na prvom mjestu, dužni da upravljaju postupkom”, kaže se u analizi.

D.B.

Dominantno (10. strana)

Stranice u originalu 10

Institucije u svojstvu subjekta:

Ministarstvo pravde, Evropska unija EU, Savjet Evrope, Advokatska komora Crne Gore, UNDP, Inicijativa mladih za ljudska prava Crne Gore, Fondacija Institut za otvoreno društvo FOSI ROM, Centar za pravnu pomoć

Osobe u svojstvu subjekta:

Miraš Radović, Branka Lakočević, Jelena Đonović

Teme:

Društvo » Vlada , NVO aktivnosti
Unutrašnja politika » Pravosuđe

Ključne riječi: *besplatno zastupanje, zakon, izrada, usluge,*

Unos: **dejana.ponos** (29 Oct 2009 @ 06:59)

Edit: **dejana.ponos** (29 Oct 2009 @ 18:38)

GRAĐANI JOŠ NE MOGU DA OSTVARE PRAVA NA BESPLATNO ZASTUPANJE I SAVJETE JER JE ZAKON, KOJI JE TREBALO DA BUDE USVOJEN KRAJEM AVGUSTA, JOŠ U FAZI IZRADA

Pravna pomoć i dalje skupa

Podgorica- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći građanima koji je usklađen sa propisima Evropske unije i preporukama koje je Crnoj Gori dao Savjet Evrope, trebalo je da bude usvojen krajem avgusta - planirano je reformom pravosuđa, ali je on još u fazi izrade, analiza, usaglašavanja, tako da se stiglo samo do nacrtu.

Prema Akcionom planu za reformu pravosuđa, Zakon je trebalo da se usvoji u trećem kvartalu ove godine, u skladu sa evropskim propisima i preporukama SE.

Besplatna pravna pomoć podrazumijeva stručnu pomoć onima koji nemaju novca da plate troškove kako bi riješili pravne probleme, uključujući i sudske troškove, a sve o trošku države. Tako bi siromašni i marginalizovani građani Crne Gore obezbijedili put do pravosuđa.

Koordinacijom Ministarstva pravde, Advokatske komore i nevladinog sektora, prema planu, krajem 2008. trebalo je da bude urađena analiza. Na njoj se radi tokom ove godine.

Početkom ove godine, u nadležnosti Ministarstva pravde, planirano je da se sprovede kampanja da bi se javnost informisala o tome koje su beneficije od besplatne pravne pomoći i potpiše sporazum sa odgovarajućim NVO koje se bave tom problematikom.

Iz Ministarstva pravde su "Vijestima" saopštili da su u skladu sa dinamikom koju predviđaju strategija i reforme pravosuđa i Akcionim planom za njeno sprovođenje pokrenuli izradu analize kako bi se donio kvalitetan zakon. Tako će se, kažu, po uzoru na međunarodne standarde, obezbijediti jednak pristup sudu. U izradi je i analiza procjene koliko će sprovođenje zakona koštati državu.

Ministarstvo pravde obrazovalo je radnu grupu koja radi na Nacrtu zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, a konačan tekst Nacrta pomjeren je za četvrti kvartal ove godine.

Pomoćnik ministra pravde **Branka Lakočević** objasnila je za "Vijesti" da je cilj donošenja zakona da se građanima olakša pristup

Pravda samo uz dubok džep: Viši sud u Podgorici

pravdi i podsjeća da je kroz strategiju reforme pravosuđa predviđena realizacija niza mjera, a jedna od njih je i donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Ona je pojasnila da je analiza normativnog okvira u tom dijelu pokazala da postoji pravna pomoć za građane, ali se propisi koji se na to odnose nalaze u različitim zakonima.

"Smatramo da bi donošenje posebnog zakona, koji nece dirati ove sistemske zakone, donijelo građanima olakšanje, jer bi znali kome će

se obratiti ako im je potrebna besplatna pravna pomoć. Pojednostavile bi se i procesne procedure. Prateći iskustvo drugih država primijetili smo da, iako je zakon idealan, postoje veliki problemi u njegovoj primjeni u praksi. Mi ćemo pokušati kroz ovaj zakonski tekst da nađemo pravu mjeru i, pošto će državu to dosta da košta, da nađemo način da, u onom obimu u kojem država može, obezbijedimo to pravo kroz zakon. Već imamo radnu verziju. Imali smo već sastanak sa ek-

spertima Savjeta Evrope koji su nas uputili koji su to standardi o kojima treba voditi računa, tako da očekujemo da će se ubrzo ta prva radna verzija zakona naći pred crnogorskim građanima", kazala je Lakočević.

Problemi su, kaže ona, kako izabrati najbolji način za pojednostavljeni postupak ostvarivanja tog prava.

"Zato što se desilo da se birokratizuju postupci dokazivanja prava na besplatnu pravnu pomoć i da se uslože i onda se, samim tim, zakon do-

Advokati ne daju besplatno usluge

U izvještaju za Američku agenciju za međunarodni razvoj objavljenom u julu ove godine, konstatovano je da funkcionalna besplatna "pravna pomoć" ne postoji trenutno u Crnoj Gori.

"Pravne klinike su postojale na Univerzitetu u različitim periodima u prošlosti, kako bi obezbijedile besplatnu pomoć, ali su zavisile od pomoći donatora i obično prekidale djelovanje kada se finansiranje završi. Obaviješteni smo da građani koji ne mogu da priušte sopstvene zakonske usluge, mogu primiti pravnu pomoć koju im dodjeljuje sud samo ako plate 30 odsto zvanične nadoknade za parnične slučajeve".

Optuženima za krivična djela, kaže se u izvještaju, koji ne mogu da priušte advokata, on se očigledno obezbjeđuje bez naknada.

Advokatska komora, kaže se u izvještaju, obavještava da oni ipak treba da plate 50 odsto zvanične cijene za advokata odbrane.

"Funkcionalni program besplatne pravne pomoći mogao bi da obezbijedi mnogo potrebnu pomoć građanima dok se zemlja bavi neđacama vezanim za korupciju. Nažalost, ne postoji tradicija "pro bono" posla od advokata izvan konteksta obezbjeđivanja besplatne pravne pomoći članovima porodice. Malo je vjerovatno da će advokati volontirati u obezbjeđivanju "pravne pomoći", ocjenjuje se u izvještaju.

Bolje prolaze oni koji plate iz svog džepa

U Crnoj Gori aktivnim pružanjem besplatne pravne pomoći bavi se nekoliko nevladinih organizacija. Pravnu pomoć pred sudovima pruža Inicijativa mladih za ljudska prava.

U Analizi koju su prošle godine objavili predstavnici Fondacije instituta za otvoreno društvo u Crnoj Gori i Centar za pravnu pomoć, kao glavni problemi se navode neefikasna organizacija pružanja pravne pomoći, nepostojanje kadrovskih i materijalnih uslova za rad, nedovoljno pružanje usluga.

Kriterijumi za ostvarivanjem tog prava, konstatuje se u analizi, su internog

karaktera i razlikuju se u zavisnosti od toga ko pruža usluge i često zavise od slobodne procjene onoga ko ih pruža. Navedeno je da je finansiranje djelatnosti pružaoca usluga nedovoljno, nesistemska, neblagovremeno i ne obezbjeđuje razvoj u oblasti pružanja usluga, praćenje kvaliteta pruženih usluga ne postoji, što ne obezbjeđuje potreban nivo zaštite interesa korisnika. Evidencija o korisnicima usluga se ili ne vodi ili je nepotpuna i neažurna, čak i kada se radi o praksi postupanja sudova...

U analizi se navodi da takve službe

postoje kao opštinski organi u Podgorici, Herceg Novom, Kotoru i Bijelom Polju.

Kaže se da je istraživanje o pružanju besplatne pravne pomoći pred sudovima pokazalo da krivični postupci u kojima postupaju postavljeni branioci traju znatno duže nego u slučaju izabranog branilaca.

"Te činjenice ukazuju da sudije ne vode dovoljno računa o kvalitetu odbrane koju dobija okrivljeni, iako su oni, na prvom mjestu, dužni da upravljaju postupkom", kaže se u analizi.

što bolje u postojeći sistem ugradimo ovaj institut", kazala je Lakočević.

Predstavnik UNDP-a **Jelena Đonović** kaže da je značaj novog sistema pravne pomoći u Crnoj Gori zbog ratifikacija Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

"On je neophodan i zbog Međunarodne konvencije o građanskim i političkim pravima koja predviđa jednak pristup pravdi za sve, zbog nedostataka trenutnog sistema pravne pomoći, kao što je nerazrađeni zakonski okvir, nedostatak finansiranja države, nedostatka kadra, nedovoljne saradnje trenutnih pružalaca pravne pomoći, kao i nedostatak kvaliteta", kaže Đonović.

Ona smatra da je cilj projekta uspostavljanje efektivnog, efikasnog i dostupnog sistema pravne pomoći finansiranog od države.

"Kroz stvaranje ovakvog sistema Crna Gora će omogućiti pristup pravdi onima kojima pravne usluge nijesu dostupne i time ispuniti svoje obaveze predviđene međunarodnim pravom u oblasti ljudskih prava", kaže Đonović.